

KRAKÓW 27.05.2021

www.wolnanauka.org

O Ś W I A D C Z E N I E **INICJATYWY WOLNA NAUKA** **WS. POWOŁYWANIA NOWYCH UCZELNI WYŻSZYCH** **I PLACÓWEK NAUKOWYCH**

W ostatnim czasie obserwujemy liczne aktywności władz państwowych i niektórych organizacji pozarządowych, mające na celu budowanie alternatywnego świata nauki i edukacji akademickiej. Jest to odpowiedź obecnie rządzących na liczne głosy protestu wychodzące ze środowiska polskich naukowców i edukatorów, kontestujące kolejne etapy niszczenia instytucji demokratycznego państwa prawa. Wobec niemożności ręcznego sterowania zarządzaniem polskich uczelni i placówek naukowych oraz ich autonomicznej i twardej postawy wobec tych działań, podejmowane są decyzje o budowaniu nowych instytucji naukowych i dydaktycznych. Mają one – o czym mówią bez ogródek autorzy tych pomysłów – stanowić przeciwwagę dla rzekomo złego modelu kształcenia wyższego, funkcjonującego obecnie w naszym kraju. Powoływanie nowych placówek naukowych czy naukowo-dydaktycznych odbywa się z wyraźnym wsparciem, także finansowym, władz państwowych i jest przez nie przedstawiane jako droga do rozwoju polskiej nauki oraz skutecznej walki z patologiami na polskich uczelniach. Szczególną uwagę zwraca się przy tym na kwestie wolności debaty akademickiej, która według autorów tych pomysłów ma być obecnie zagrożona.

Naukowcy i edukatorzy skupieni w Inicjatywie Wolna Nauka z niepokojem obserwują procesy, które mają ostatnio miejsce. Są one zapowiedzią ofensywy mającej zapewne na celu osłabienie pozycji polskich placówek naukowo-dydaktycznych, wyrażających sprzeciw wobec postępowania władz państwowych. Będzie to możliwe, gdy strumienie finansowania zostaną przekierowane do nowo powstających instytucji. Trzeba podkreślić, że samo powołanie nowej uczelni czy instytutu badawczego nie jest oczywiście niczym nagannym. Problem polega jednak na tym, że planowane przedsięwzięcia mają mieć skrajnie ideologiczny i polityczny charakter, na co wskazuje choćby zaangażowanie w ich powstawanie skrajnie zideologizowanej organizacji Ordo Iuris. Tego typu podejście do szkolnictwa wyższego i nauki stoi w sprzeczności z definicją nauki, jako autonomicznego elementu ludzkiej kultury, opisującego, badającego i ulepszającego otaczający nas świat. **Należy pamiętać, że debata**

naukowa nie jest w założeniu swobodną rozmową o poglądach, lecz opiera się na faktach, a także wypracowanych przez pokolenia badaczy metodach i ustaleniach. Ma więc ona specyficzny charakter i reżim, które podlegają **nieustannej weryfikacji przez środowisko naukowe.** Placówki, które mają powstać, powoływane niejako w kontrze do naukowych zasad, mogą stać się w istocie pralniąmi publicznych pieniędzy i synekurami dla wybranych osób, głoszących często poglądy dalekie od naukowych. Dziś takie osoby są słusznie piętnowane w świecie naukowym, ale niebawem mogą zostać rektorami, profesorami itd.

Inicjatywa Wolna Nauka stanowczo protestuje przeciwko próbom opisywania polskiego świata naukowego jako obszaru niekompetencji, szalejących złowrogich ideologii i braku moralności czy patriotyzmu. Tego typu obraz kreowany ochoczo przez osoby związane z obecną władzą szkodzi nie tylko polskiej nauce, ale także całemu społeczeństwu, które traci swoje fundamenty oparte na naukowych autorytetach i rzetelnej wiedzy wypływającej z badań naukowych. To jasne, że polska nauka boryka się z wieloma problemami, a na polskich uczelniach pojawiają się zjawiska patologiczne. Nikt nie neguje także potrzeby walki z nimi czy poprawiania akademickich procedur. Nie można jednak stosować retoryki „spalonej ziemi” i wmawiać obywatelom naszego kraju, że tylko zniszczenie dotychczasowego świata akademickiego i zbudowanie nowego, naprawi wszystkie problemy. Polscy naukowcy, wbrew niektórym opowieściom polityków obecnej władzy, są doceniani na świecie i potrafią osiągać sukcesy pomimo braku odpowiedniego wsparcia czy finansowania. Istnieje także w naszym kraju wiele uczelni, wołających o wsparcie finansowe, którym środki przekazywane na nowe twory mogłyby wydatnie pomóc.

Wyrażamy także nasze głębokie zaniepokojenie próbami wpływania na takie Instytucje jak Polska Akademia Nauk czy Polska Akademia Umiejętności, poprzez powołanie planowanego Narodowego Programu Kopernikańskiego. To symptomatyczne, że w projekcie tzw. Polskiego Ładu ten element jest właściwie jedynym związanym jakoś z polską nauką. W naszym przekonaniu instytucja NPK ma osłabiać istniejące struktury instytutów naukowych i pozbawiać je stopniowo finansowania. Projekt ten wydaje się więc wybitnie szkodliwy dla polskiej nauki.

PWA
Marta Trzeciak
Katarzyna Radziwiłł
Agnieszka Mączynska
Grzegorz Beck - Pyka
Kopis
Jacek Sawicki

Komitet Koordynujący IWN